

ԿԵՆԱՑ ԾԱՌԸ

«Ով Ծառ Կենաց, որ մեզի կու տաս յաւիտեանական Կենաց Պտուղը, այսինքն Յիսուս Քրիստոսի անարատ Մարմինը ի խորհրդեան սուրբ Սեղանոյ»:

*Սր. Յովհաննէս Դամասկացի
(675-749)*

Արդարեւ, Աստուածամայրը օժտուած է երկնային բազմատեսակ լի շնորհներով եւ աստուածային առաքինութիւններով: Տեսած ենք արդէն իր անասան հաւատքը, որ կը հանդիսանայ «անգերազանցելի Կինը» ամբողջ աշխարհի պատմութեան մէջ: Նախահօր՝ Աբրահամի նման պիտի կոչուէր «Սուրբ Կոյս Մարիամ, մեր ամենուն Մայրը»: (1)(2)(3), «ԱՍՏՈՒԱԾԱՄՕՐ ՎԵՐԱՓՈԽՈՒՄԸ» (4) տօնին պատրաստութեան առթիւ կ'ուզէի խորհրդածութեան նիւթ առնել Աստուածամայրը իբրեւ ԿԵՆԱՑ ԾԱՌ, որուն քանաստեղծական եւ աստուածաբանական այնքան գեղեցիկ հրաշալի տողեր նուիրած են նաեւ մեր սրբազան շարականագիր հայրապետները: Զոր օրինակ՝ «Ով ծառ Կենաց, որ անմահութեան Պտուղը Քեզմէ տրուեցաւ նախամօր Եւայի մահաբեր տառապանքէն ազատելու համար» (5)

«Ծառ Կենաց՝ Սր. Կոյս, դրախտին մէջ տնկեալ, որ Հայրածինը, որպէս ծաղիկ բուսցուցիր, ժամանակին տուիր Որդին իբրեւ Պտուղ մարդկան. որուն Մարմինը ճաշակելով՝ յոյսով անմահացանք» (6)

Այսպէսի բազմաթիւ գոհար տողեր նուիրուած են Աստուածամօր՝ իբրեւ «ծառ Կենաց»:

Ա.

«Տէր Աստուած Եղեմի պարտեզին մէջտեղը Կենաց Ծառը եւ բարին եւ չարը գիտնալու ծառն ալ բուսցուց»: (Ծնդ. Բ. 9):

«Եւ Տէր Աստուած պատուիրեց Ադամին՝ ըսելով.՝ Պարտեզին ամեն ծառէն համարձակ կեր: Բայց բարիի եւ չարի գիտութեան ծառէն մի ուտեր: Որովհետեւ այն օրը անկէ ուտես՝ անշուշտ, պիտի մեռնիս»: (Ծնդ. Բ. 16-17):

Յետոյ Աստուած Ադամի ոսկորներէն մէկը առնելով Եւան ստեղծեց: Ադամ եւ Եւան կ'ապրէին դրախտի պարտեզին մէջ եւ ընտանեացած էին Աստուծոյ ներկայութեան: Տէրունական օրէնքին հնազանդելով՝ ուրախ եւ երջանիկ էին:

Բայց դժբախտաբար այս աստուածային մտերմութիւնը, ուրախութիւնը եւ երջանկութիւնը տեւեց մինչեւ այն ատեն որ Սատանան օձին ընդմէջէն մօտենալով Եւային, հրապուրեց զինք որ ուտէ այդ

(1) «ԱՍՏՈՒԱԾԱՄՕՐՎԸ», Վեներիկ, Սր. Ղազար, Ա. Տպ. 1976, էջ 16:

(2) «ԳՈՐՈՎԱԳՈՒԹ՝ ԱՍՏՈՒԱԾԱՄՕՐՎԸ», Մարտիկ, Գ. տպ. 1988:

(3) «Խորհրդածութիւն Սր. Աստուածածնի Եօթը Ցաւերուն վրայ», Հ. Գաբրիէլ Վրդ. Աւետիքեան (1751-1827), բրգ. Վաչէ Ծ. Վրդ. Իգնատիոսեան, Վեներիկ Ա. Ղազար, 1988:

(4) «ԱՍՏՈՒԱԾԱՄՕՐ ՎԵՐԱՓՈԽՈՒՄԸ», Հոգեւոր Պրակնիր, Մարտիկ, 1996, թիւ 1:

(5) «ՁԵՆԱՑ ԾԱՌԱԿԱՆ» Երուսաղէմ, 1936, էջ 248:

(6) Անդ. էջ 15:

արգիլելով պտուղեն որպես զի աչքերնին բացուելով՝ աստուածներու պէս ըլլալին Բարին եւ Չարը գիտնալով: Կինը տեսնելով ծառին պտուղին երեւ գլխաւոր յատկութիւնները:—

ա. Աղէկ էր կերակուրի համար.

բ.— Հանելի էր աչքերուն.

գ.— Ցանկալի էր իմաստուն եւ աստուածներու պէս ըլլալու.

առաւ անոր պտուղեն եւ կերաւ, եւ իր էրկանն ալ տուաւ եւ ան ալ կերաւ (7):

Ինչո՞ւ օճը Եւային առաջարկեց որ ուտէ արգիլելով պտուղեն, եւ ոչ թէ՝ Ադամին: Որովհետեւ կին էակը մեծագոյն եւ պատասխանատու դեր մը ունի: Այդ դերը կը վերաբերի բուն կեանքին: Մարդ էակին ծնունդը աշխարհին մէջ, եւ անոր յարումը Աստուծոյ, այսինքն՝ Կեանքի Աղբիւրին: Եւային՝ կին էակին ձեռքին մէջն է մարդ էակին առանձնաշորհումը եւ աստուածացումը: «... աստուածներու պէս պիտի ըլլալ» (Մնդ. Գ. 5): Այսպէս օճը հաւաստեց Եւային: Ըստ ինքեան գովելի է եւ առաջարկը օրինաւոր ըլլալ կը թուի. սակայն պայմանաւ որ այդ պտուղը տրուէր Տիրոջ կողմէ, եւ ոչ թէ՝ անհնազանդութեամբ եւ հպարտութեամբ ստացուէր: Եւային կոչումն էր սրբացնել մարդը, բայց նախ ինքն է որ կ'իյնայ փորձութեան մէջ: Աստուծոյ ճշմարիտ սէրէն կը մերկանայ, կը սայթափի միակ տրամաբանութենէն եւ կը գտնուի անկարգութեան եւ անիծելով աշխարհին մէջ: Այսպէս, Եւան, առաջին կինը Չարին միջնորդը կը հանդիսանայ եւ կ'առաջնորդէ նախմարդը՝ մարդկութեան գլուխը մեղքին մէջ: Եւան Սատանայէն խաբուելով՝

փորձութիւնը կը մարմնաւորէ: Այս է սկզբնական մեղքը կամ անկումը (Մնդ. Գ. 1-16): (8)

Մեղքին դժբախտ հետեւանքները:—
ա.— Աղէկ էր կերակուրի համար.

Այսֆան աշխարհի մէջ տեղի կ'ունենան պատերազմներ, ընկերային ըմբոստութիւններ, յեղափոխութիւններ, որոնց խորքը միշտ տնտեսական է, այսինքն՝ հարստութիւն եւ ընչաքաղցութիւն:

բ.— Հանելի էր աչքերուն

Աչքի հանոյքը մասնաւորաբար այս Դարուս մէջ, այնքան տարածուած է եւ այնքան ալ աւերներ կը ներգործէ երիտասարդներու բարոյականին վրայ, իր սինեմաներով եւ պոռնկագրութեան պատկերներով, եւլին:

գ.— Ցանկալի էր իմաստուն ընելու եւ աստուածներու պէս ըլլալու.

Ահաւասիկ կ'ապրինք ֆաներորդ Դարու գիտութեան աշխարհի մէջ, ուր մարդկութիւնը մեքենայացած վիճակ մը ունի, ամէն ինչ գիտական ակնոցով կը դիտուի: Միայն գիտութեան ճամբով կ'ուզեն տալ մարդոց հանգստաւէտ կեանք եւ բարօրութիւն: Արդեօք ասով մարդկութիւնը գտած է իր փնտռած խաղաղութիւնը եւ երջանկութիւնը: Պիտի ըսնմք. քնաւ երբեք: Ապացոյց՝ որքան գիտութիւնը կը յառաջդիմէ՝ այնքան ալ վախը, գայթակղութիւնները եւ ռեկրները կը բազմանան: Որովհետեւ եթէ այդ իմաստութեան սկիզբը՝ Տիրոջը երկիւղը չ'ըլլայ՝ այն ատեն ահռելի աւերներ պիտի գործէ եւ անդունդը պիտի առաջնորդէ: «Վասն զի Մարդուն սիրտը իր ծնունդէն չար է» (Մնդ. Ը. 21):

(7) Տե՛ս «ԱՐՏԱՔՍՄԱՆ ԿԻՐԱԿԻ», Հոգեւոր Պրակնիք, Մարտիլ, 1997, քիւ 4:

(8) JAVELET ROBERT, "MARIE, La Femme Mediatrice", Ed.O.E.I.L., Paris, 1984, p. 13.

Բ.
ԿԵՆԱՑ ԾԱՌԸ

«Եւ Տէր Աստուած ըսաւ.- Ահա Ադամ մեզմէ մէկու պէս եղաւ Բարին եւ Չարը գիտնալու: Եւ հիմա Կենաց Ծառէն ալ առնէ եւ ուտէ եւ յաւիտեան ապրի ... ամէն կողմը դարձող բոցեղէն սուրը դրաւ, Կենաց Ծառին քամքան պահելու համար» (Ծնդ. Գ. 22,24): Կենաց ծառին դուռը գոցուեցաւ կնոջ մը անհնազանդութեան պատճառաւ: Դարեր յետոյ, ի լրումն ժամանակին, նորէն կին մը, որուն հնազանդութեան շնորհիւ պիտի քացուէր այդ դուռը. որովհետեւ այդ սպասուած կինն իսկ պիտի ըլլար այդ Կենաց Ծառը: Դարերու ընթացքին, մարդկութիւնը շարունակ պիտի երագէր Եդեմի պարտէզը եւ Կենաց Ծառը՝ անմահութեան համար: Ասոր համար ալ նախախնամութիւնը իր Մարգարէներուն միջոցաւ յայտնութիւններ կ'ընէր Կենաց Ծառին մասին, ինչպէս Մովսէս մարգարէն, Սինայի անապատին, Քորեբ Լեւրան վրայ, իր առաքելութիւնը սկսելէն առաջ, տեսաւ որ մորենի մը բռնկած կը վառէր, բայց չէր այրեր, չէր սպառեր. որով Տէրը այրուող մորենիի միջոցաւ ֆանչցուց Կենաց Ծառը, որ կը խորհրդանշէր Ս. Կոյսը որ իր մէջ պիտի կրէր աստուածային հուրը եւ պիտի չսպառեր զինք (Յլց. Գ. 2-3):

Ահարոնին գաւազանը որ ծաղկեցաւ, ծլեցաւ, քացուեցաւ եւ նուշեր հասցուց:(9) Այս գաւազանն ալ կը խորհրդանշէ նախ՝

Կենաց Ծառը, ապա՝ Սր. Կոյսը, որ միշտ կոյս մնալով՝ իր պտուղը տուաւ որ է Քրիստոսը:

Հուսկ՝ Եզեկիէլ մարգարէն ալ պիտի երգէր Կենաց Ծառին դուռին մասին. «Այս դուռը գոց պիտի մնայ, եւ պիտի չքացուի, եւ անկէ մարդ պիտի չմտնէ. քանզի անկէ Իսրայէլի Տէր Աստուածը մտաւ, անոր համար պիտի մնայ: Հոն միայն իշխանը պիտի նստի Տիրոջ առջեւ հաց ուտելու համար» (Եզկ. ԽԴ. 2-3):

Ի լրումն ժամանակի, Աստուած դրկեց իր Որդին, որ Կնոջմէ եղաւ (Գղտ. Դ. 4): Առաջին կինը՝ Եւան ստեղծուած էր անարատ, իսկ Նոր Կինը՝ «Մարիամ ալ պիտի ծնէր ի հօրէ եւ ի մօրէ, բայց քարոյապէս գերծ՝ սկիզբէն, Յղութենէն իսկ՝ հասարակաց մահկանացուած ադամական արտաւորութենէն: Այս պատճառաւ Յղութիւնն ալ կը տօնենք, Յոյներուն պէս Դեկտեմբեր 9ին (10):

Երբ Եւայի սկզբնական անկումի պատկերը քաղդատենք Ս. Կոյսին Աւետման պատկերին հետ, պիտի տեսնենք յստակ երկու տարբեր մթնոլորտներ: Առաջին պատկերին մէջ, քանսարկու օճը կայ եւ կը տիրապետէ նեցուքիւնը, խաբէութիւնը, ընչաքաղցութիւնը, հպարտութիւնը, եւ աստուածներու պէս ըլլալու ցանկութիւնը. որմէ կը ծնին թշնամութիւններ, քարկութիւններ եւ մարդասպանութիւններ: Վերջապէս մահը մարդուն կը վերածէ. «հող էր եւ հող կը դառնայ» (Ծնդ. Գ. 19):

Իսկ երկրորդ պատկերին մէջ, Սր.

(9) (Թու. ԺԷ. 8)

(10) ԹՈՐԳՈՒ ՊԱՏՐԻԱՐԺ ԳՈՒՇԱԿԵԱՆ, «ՍՈՒՐԲ ԵՒ ՏՕՆԲ», Երուսաղէմ, 1989, էջ 305: Այստեղ կ'աւելցնենք թէ Աստուածամօր տրուած ԱՆԱՐԱՏ ՅՂՈՒԹԻՒՆ մակդիրը կարգ մը քրիստոնեայ բողոքական եղբայրներուն կը խրտչեցնէ, չըսելու համար կը զայրակեցնէ: Պէտք է ըսել թէ՛ Ամարատ Յղութենէն աւելի՝ էականը եւ կարեւորը ԱՆԱՐԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆԱՐԱՐՏ պահելն է մինչեւ ցմահ: Ինքպէս որ Ադամ եւ Եւան անարատ ստեղծուած էին, բայց չկրցան պահել զայն իրենց անհնազանդութեան պատճառաւ, որով մեղքը ժառանգեցին եւ աշխարհն ալ անէծքի մէջ ձգեցին: Իսկ Ամարատ Կոյս Մարիամ պահեց զայն իր խոնարհութեամբ եւ հնազանդութեամբ. եւ ազատեց մեզ այս մեղքի եւ անէծքի աշխարհէն, շնորհիւ իր Կենաց Ծառի Պտուղին՝ որ է Քրիստոսը:

Հոգւոյն հովանիի ներքեւ, Գաբրիէլ հրեշտակի ներկայութեան կը տիրէ աստուածային սէրը, ճշմարտութիւնը, խնդութիւնը, ժուժկալութիւնը, հեգութիւնը եւ խոնարհութիւնը. որմէ կը ծնին եղբայրսիրութիւնը, երկայնամտութիւնը եւ զոհողութիւնը: Հմտ. Գղտ. Ե. 22-23: Եւան աստուածներու պէս ըլլալու համար, անհնազանդ ոգիով արգիլեալ պտուղէն կերաւ, մարդկութիւնը դժբախտութեան եւ մահուան առաջնորդեց: Իսկ Սբ. Կոյսին մեզի տուած Կեանաց Ծառին պտուղը, զոր կը ճաշակենք Սբ. Հաղորդութեամբ, որ մեզ կ'առաջնորդէ մեղքի թողութեան եւ կեանաց Յարութեան: «Ով ծառ Կեանաց, որ մեզի կու տաս յաւիտեանական Կեանաց Պտուղը, այսինքն՝ Յիսուս Քրիստոսի Անարատ Մարմինը Սբ. Պատարագի Սեղանէն», կ'աղօթէ Սբ. Յովհաննէս Դամասկացին:

ՍԲ. ՀԱՂՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՇՆՈՐՀՆԵՐԸ
ա.- Նախ եւ առաջ՝ Տիրոջ Յիսուս Քրիստոսի իսկական Մարմինն եւ Արիւնն է (Յովհ. 2. 55):

բ.- Յիսուս Քրիստոսի Արիւնը մեզ ամէն մեղքէ կը սրբէ (Ա. Յովհ. Ա. 7 եւ Մտք. ԻԶ. 28):

գ.- Տիրոջ Մարմնի եւ Արեան շնորհիւ միայն կրնանք իսկական հոգեւոր կեանք ունենալ (Յովհ. 2. 37 եւ 54):

դ.- Ս. Հաղորդութեան շնորհիւ է որ մենք Տիրոջ մէջ պիտի բնակինք, եւ Տէրը՝ մեր մէջ (Յովհ. 2. 57):

ե.- Ս. Հաղորդութեան շնորհիւ է որ յաւիտեանական կեանքի արժանի պիտի ըլլանք (Յովհ. 2. 55):

զ.- Ս. Հաղորդութեան շնորհիւ Յարութիւն պիտի առնենք վերջին օրը (Յովհ. 2. 55):

է.- Վերջապէս, Ս. Հաղորդութիւնը մեր Տօնն ու ուրախութիւնն իսկ է. Ամէն. (Յովհ. 2. 56):

Գ.

Եզրակացութիւն.-

«Երանելի են անոնք որ Տիրոջ պատուիրանքները կը կատարեն, որպէս զի իշխանութիւն ունենան Կեանաց Ծառին վրայ, եւ Դոնէն ներս, Քաղաքը մտնելու» (Յայտ. ԻԲ. 14, Եզկ. ԽԴ. 2):

ՎԱԶԷ Ծ. ՎՐԴ. ԻԳՆԱՏԻՈՍԵԱՆ

